

«Déjà vu»

XAVIER DíEZ

L'efervescència historiogràfica sobre l'edat moderna dels darrers anys ha permès la superació del concepte *Decadència* per denominar el període comprès entre la visió romàntica medieval i la Renaixença. Els treballs de Xavier Torres, Quim Albareda, Josep Maria Torres Ribé, el mateix Antoni Simon i, més recentment, Òscar Jané han permès disposar d'un nivell de detall que implica un canvi de paradigma a l'hora d'enfrontar-nos a uns anys difícils de la història de Catalunya. Malgrat que sembli una paradoxa, aquella etapa de desconstrucció institucional fou també la de construcció ideològica de la nació catalana. No és cap sorpresa. És precisament en el conflicte i en els intents d'absorció que s'afermen les identitats nacionals, com paral·lelament ha succeït a Irlanda, Polònia o altres pobles la consciència col·lectiva dels quals es va despertar davant els atacs externs i la transformació dels límits feudals en fronteres estatals.

Quan afirmem que els historiadors catalans juguen a la Champions de la historiografia europea, no exagerem. Llibres com el del gironí Antoni Simon acaben amb la visió dialèctica que distorsiona el discurs històric. La resistència de les institucions catalanes contra l'extensió de l'absolutisme no va ser, com molts s'entesten a explicar, una resistència conservadora contra el progrés, sinó una revolta protodemocràtica, protagonitzada per grups socials aliens a l'alta noblesa, hegemònica al continent, contra la involució política amb què les elits pretenien monopolitzar el poder i eliminar tota dissidència al despotisme.

Així, la revolta dels Segadors i la guerra de separació apareix com allò

ANTONI SIMON

Pau Claris, líder d'una classe revolucionària

Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
Barcelona, 2008, 477 pàgines.

que realment va ser: una confrontació entre dues cosmovisions radicalment diferents, absolutisme *versus* institucions relativament representatives d'una ciutadania essencialment urbana i creixentment democràtica. Tanmateix, acabà essent alhora una guerra entre nacions, car l'agressió de la cort de Madrid catalitzà els senti-

L'autor utilitza la trajectòria poètica i personal del president de la Generalitat com a paradigma de la transformació dels grups dirigents catalans

ments protonacionals amb una segona part a la guerra de Successió.

El títol del llibre és inexacte. No ens trobem davant una biografia, sinó que l'autor utilitza la trajectòria política i personal del president de la Generalitat com a paradigma de la transformació progressiva dels grups dirigents catalans des de la fidelitat a la monarquia vers la presa de consciència nacional i protorepublicana, en un conflicte d'interessos encara no resolt. Claris i el seu grup social de personatges relacionats entre si familiarment, encara que també per una formació intel·lectual i humanística sòlida, anaren preparant el camí a la dissidència i l'escepticisme dels catalans respecte a la divinització del poder.

Al treball de Simon, especialment apassionant en el relat dels moviments diplomàtics dels contendents, també assistim a l'origen de l'anticatalanisme com a opció estratègica. Olivares i els seus partidaris llegien Maquiavel, encara que no l'entenien. La propaganda contra Catalunya no era un mitjà per assolir un objectiu, sinó un objectiu en si mateix, fins al punt que els apassionats atacs ideològics -i físics- contra el Principat van acabar propiciant la fallida imperial. De fet, encara que el conflicte era bàsicament ideològic, la cruesa de la repressió recorda una guerra de religió, en el més dur del context de la guerra dels trenta anys. La fixació contra unes elits que posaven en qüestió l'absolutisme els féu perdre Portugal i afeblí la seva posició europea, la qual cosa, aquest cop sí, propicià la veritable decadència, si més no geoestratègica, hispànica. L'obsessió anticatalana els va fer perdre els papers, els estrepes i fins i tot els interessos de la monarquia. Un *déjà vu*, previsible, encara que lamentable, tant en el passat com en el present.